

Prestiž povolání

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2006; 06-09</i>
<i>Otázky:</i>	<i>EU.104</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>4. – 11. 9. 2006</i>
<i>Počet respondentů:</i>	<i>993</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>kvótní výběr</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>20. října 2006</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

Ve svém zářijovém šetření se CVVM mj. zaměřilo na prestiž různých povolání. Všem respondentům byl předložen seznam 26 vybraných profesí (viz tabulku 1) s následující instrukcí: „Na seznamu jsou uvedena některá povolání. Vyberte povolání, jehož si vážíte nejvíce, a dejte mu 99 bodů. Pak vyberte takové, jehož si vážíte nejméně, a obodujte je číslem 01. Poté postupujte odshora dolů a všem zbývajícím přiřadte body od 02 do 98 podle osobního uvážení.“

Tabulka 1: Prestiž povolání (průměrné bodové hodnocení)

Profese	11/2004		9/2006	
	průměr	pořadí	průměr	pořadí
lékař	89,5	1.	90,4	1.
vědec	80,7	2.	81,2	2.
učitel na vysoké škole	78,5	3.	77,7	3.
učitel na základní škole	71,3	4.	71,4	4.
programátor	66,3	5.	67,8	5.
projektant	64,1	7.	65,8	6.
soudce	64,8	6.	65,6	7.
soukromý zemědělec	59,1	10.	58,4	8.
manažer	59,4	9.	58,0	9.
starosta	60,1	8.	57,9	10.
profesionální sportovec	56,1	11.	57,4	11.
účetní	53,5	14.	55,9	12.
novinář	54,4	12.	54,7	13.
ministr	53,8	13.	54,1	14.
opravář elektrospotřebičů	50,2	17.	53,7	15.
truhlář	50,8	16.	53,1	16.
majitel malého obchodu	51,2	15.	51,2	17.
soustružník	47,7	19.	51,1	18.
bankovní úředník	50,2	18.	50,2	19.
policista	47,6	20.	49,5	20.
voják z povolání	44,8	22.	46,7	21.
prodavač	42,8	24.	44,4	22.
sekretářka	43,7	23.	44,1	23.
kněz	46,1	21.	42,6	24.
poslanec	39,9	25.	38,9	25.
uklízečka	29,4	26.	33,8	26.

Výsledky v tabulce 1, které ukazují průměrné bodové hodnocení a pořadí jednotlivých profesí zařazených do výzkumu, poměrně jednoznačně dokládají zcela výsadní pozici lékařů, kteří se těší vysoké prestiži u naprosté většiny občanů. 45 % respondentů lékaře umístilo na samotný vrchol celého žebříčku s 99 body, dalších 31 % pak povolání lékaře přiřadilo hodnotu v rozmezí 90 až 98 bodů. Lékařská profese tak velmi výrazně z hlediska subjektivně vnímané prestiže překonala ostatní vysoce oceňované a kvalifikačně náročné profese, jako vědec či vysokoškolský pedagog, které z vybraných povolání skončily v nevelkém vzájemném odstupu na druhém a třetím místě. Za nimi pak s patrnějším odstupem, který může odrážet mj. i rozdíl v kvalifikační náročnosti a s ní spojené výlučnosti obou předchozích profesí, zaujalo čtvrté místo žebříčku svým charakterem podobné povolání učitele základní školy.

K relativně vysoce hodnoceným profesím, jejichž průměrné bodové skóre se pohybuje vysoko nad středem užití škály, dlouhodobě patří i povolání programátora či projektanta vyžadujících značné speciální odborné znalosti a přinášejících s sebou vedle vesměs nadprůměrných příjmů i možnost samostatného kreativního rozhodování.

Podobným způsobem je hodnocena i profese soudce, která vyžaduje nejen vysoké odborné, ale i morální kvality od svých příslušníků a která je spolu s relativně vyšším finančním ohodnocením spojena i s formálním postavením a mocí ve společnosti. Povolání soudce se tak stalo nejprestižnější profesí reprezentující v našem výzkumu státní moc a její aparát. V porovnání s tím se funkce ministra jak z pohledu umístění mezi ostatními profesemi (14. místo z 26), tak i z pohledu bodového průměru v rámci užití škály (54,1 bodu) zařadila prakticky ve středu, a funkce poslance byla hodnocena s takovým despektem, že nižší prestiž měla už jen profese uklízečky. V tomto hodnocení se zjevně odráží obecně negativní postoj zejména k „vysoké“ politice a trvale nízká důvěra k zákonodárnému sboru. Až ve druhé polovině z hlediska umístění i použité škály skončila také profese policisty nebo vojáka z povolání. Poněkud lépe je na tom v tomto ohledu komunální politika reprezentovaná funkcí či profesí starosty, která se dostala na samotný konec první desítky povolání s průměrným skórem 57,9 bodu, což ovšem v porovnání s rokem 2004 představuje mírné zhoršení.

K relativně prestižnějším profesím z pohledu české veřejnosti s průměrným hodnocením zřetelně nad hranicí 50 bodů patří i povolání soukromého zemědělce, manažera, profesionálního sportovce, účetního, novináře a již zmiňovaného ministra. Prakticky do středu škály s malými vzájemnými rozdíly dotázaní v průměru zařadili opraváře elektrospotřebičů, truhláře, majitele malých obchodů, soustružníky a bankovní úředníky. Právě hodnocení prestiže povolání zastupujících kvalifikované dělnické profese, tedy soustružníků, truhlářů nebo opravářů elektrospotřebičů, zaznamenalo oproti poslednímu výzkumu z roku 2004 určité zlepšení.

Těsně pod hranici samotného středu škály se v průměru zařadili policisté, za nimiž s již patrnějším odstupem od středu skončili vojáci z povolání, prodavači a sekretářky. Téměř u dna pomyslného žebříčku subjektivně vnímané prestiže, i když stále ještě před poslancem a tradičně poslední uklízečkou, se po určitém propadu oproti šetření z roku 2004 ocitlo povolání kněze. Nízká prestiž duchovních je zřejmě důsledkem vysoké úrovně sekularizace a nepříliš dobrého renomé zejména římskokatolické církve u české veřejnosti. Hodnocení kněží ze strany věřících bylo přitom výrazně lepší, když mezi katolíky v průměru dosahovalo 58,5 a mezi protestanty 61,7 bodu.